

KUNSTUITLEEN IN DRENTHE

een onderzoek naar het functioneren van de
Kunstuitleen in Drenthe

in opdracht van de Stichting Kunstuitleen Drenthe i.o.

STICHTING OPBOUW DRENTHE

door B. Vredeveld en F. Wester
rapportage: B. Vredeveld.

Typewerk: Heleen Buining-Staal/Henny Plat-Lieben

Ontwerp omslag: Alice Textor

Assen, mei 1985.

INHOUD

	Pagina
1. Inleiding	
1.1. Wat is de kunstitleen?	1
1.2. Eerder onderzoek	3
1.3. Het huidige onderzoek	5
1.4. De uitvoering van het onderzoek	6
2. Het lenerspubliek	
2.1. De leners	8
2.2. Andere kulturele activiteiten van de leners	13
3. De leenactiviteiten en leenervaringen	
3.1. Het lenen	15
3.1. De leenervaringen	18
4. Voorlichting en informatie	
4.1. De Nieuwsbrief	22
4.2. Algemene voorlichting	24
5. De algemene indruk	25
6. Samenvatting	27
Bijlagen	31

1. INLEIDING

1.1. Wat is de kunstuitleen?

- Doelstelling Dit jaar bestaat de kunstuitleen (vroeger artotheek) in Drenthe tien jaar. Na een experimentele fase heeft de kunstuitleen zich een vaste plaats in de Drentse samenleving veroverd. Sinds 1982 stelt de provincie een exploitatie-subsidie (voor personeelskosten, vervoerskosten etc.) beschikbaar voor de kunstuitleen. Als centrale doelstelling werd en wordt gezien, dat de kunstuitleen dient bij te dragen aan een konfrontatie op grotere schaal tussen kunst en publiek. Een breder publiek zou de gelegenheid moeten krijgen kennis te maken met hedendaagse kunst.
Kortom: spreiding van kunst.
- Werving kunstwerken De Drentse kunstuitleen werkt volgens het systeem, waarbij werk van kunstenaars wordt gekocht, wat dan wordt uitgeleend. Ook wordt werk in de kollektie opgenomen dat via de Beeldende Kunstenaarsregeling (BKR) door gemeenten wordt aangekocht. Sinds 1984 stelt de provincie Drenthe f. 50.000,-- per jaar uit de provinciale begroting beschikbaar voor de aankoop van kunstwerken. Daarnaast ontvangt de Kunstuitleen via de provincie een deel van het bedrag van 55 cent per inwoner per jaar uit een Rijksbijdrageregeling: de tijdelijke bijdrageregeling provinciale bevordering van beeldende kunst.
- Samenwerkingsverband De Kunstuitleen Drenthe heeft als werkgebied de gehele provincie Drenthe en is een samenwerkingsverband van de Culturele Raad voor Drenthe en de Provinciale Bibliotheekcentrale (PBC).
De Culturele Raad behartigt vooral inhoudelijke activiteiten op het gebied van de beeldende kunst. De P.B.C. verzorgt de uitleen van kunstwerken. Voor enerzijds het beleid en beheer en anderzijds de kollektievorming is de kunstuitleenkommissie samengesteld, waarin samenwerken vertegenwoordigers van de Culturele Raad, de P.B.C., de beeldende kunstenaarsorganisaties, de leners, een vertegenwoordiger van de in Drenthe de B.K.R. uitvoerende gemeentebesturen en de provinciale overheid.
- Uitleenpunten De kunstuitleen beschikt momenteel over 14 uitleenpunten. Dit zijn (met de aanvangstijdstippen): Eelde (november 1975)*, Hoogeveen (februari 1976), Emmen (januari 1977), Beilen (mei 1977)** , Gasselternijveen (juni 1977), Peize (oktober 1978), Westerbork (november 1978), Vledder (januari 1979), Zuidlaren (oktober 1979), Assen-De Kolk (1980), Assen-P.B.C. (juli 1982), Coevorden (april 1983), Roden (november 1984) en Meppel (november 1984).
- * verhuisde in oktober 1978 wegens de bouw van een nieuwe bibliotheek in Eelde naar Peize.
** verhuisde in november 1978 wegens nieuwbouw naar Westerbork.

- Vestiging   Uitgezonderd Assen, Emmen en Vledder zijn alle uitleenpunten in openbare bibliotheken gehuisvest, waarin tevens een fonotheek (grammofoonplatenuitleen) is ondergebracht. De uitleenpunten Assen zijn gevestigd in het Cultureel Centrum 'De Kolk' en de Provinciale Bibliotheek Centrale. Het uitleenpunt Emmen is gevestigd in het Bruggebouw van het gemeentehuis van Emmen, terwijl het uitleenpunt Vledder is gevestigd in het Ontmoetingscentrum 'De Tippe'.
- Roulatie   De kollektie kunstwerken rouleert over de verschillende uitleenpunten, om te zorgen dat er regelmatig nieuw werk in de uitleenpunten te zien is. In principe rouleert de kollektie één keer per kwartaal per uitleenpunt. In overleg wordt hiermee soepel omgegaan.
- Lidmaatschap   Sinds januari 1983 is de kunstuitleen overgegaan op het systeem van lidmaatschap. Het lidmaatschap voor de individuele lener bedraagt f 10,- per jaar. Per kunstwerk betaalt men (voor 3 maanden) f 5,-. Voor grootverbruikers gelden aangepaste tarieven (zie uitleenreglement van de kunstuitleen - Bijlage 1).

1.2. Eerder onderzoek

1977: 'Kunstuitleen in Drenthe' Medio 1977 werd door Opbouw Drenthe een evaluatieonderzoek* uitgevoerd naar het functioneren van het nog 'jonge' arthotheek-experiment. Daaruit kwamen reeds enige duidelijke konklusies. Zo bleek dat het beschikbaar pakket aan kunstwerken te klein was om aan de vraag te voldoen. Ondanks de als te klein ervaren kollektie oordeelden over het algemeen de leners positief over de arthotheek. Met betrekking tot de publieksgroep werd vastgesteld dat deze bepaald geen doorsnee van de Drentse bevolking was. De voorzichtige veronderstelling was dat er toch van een zekere 'verbreding' van het publiek sprake was.

1978: 'Huren van kunst' In 1978 verscheen een landelijk opgezet onderzoek** naar de betekenis van kunstuitleencentra voor de sociale kunstspreiding. Ook volgens dit onderzoek maakte een beperkte publieksgroep gebruik van de kunstuitleencentra, hoewel er toch ook sprake was van enig nieuw publiek, ofwel: er was een geringe sociale kunstspreiding. Ook hier oordeelden de leners positief over de centra, terwijl een meerderheid samenwerking met de bibliotheek positief waardeerde; in Drenthe waren de leners eveneens zeer tevreden over de bibliotheek als uitleenpunt.

Het onderzoek kwam tot de konklusie, dat een doorbraak naar het grote publiek niet gelukt was aan de kunstuitleencentra. Wel werd de groep belangstellenden voor de beeldende kunst bereikt, gezien de stijging van het aantal abonnees gedurende de laatste jaren. Aangezien de groep kunstbelangstellenden nog steeds groter was dan het arthotheekpubliek, mocht men verwachten, dat het aantal deelnemers nog zou toenemen, hoewel deze stijging in de komende jaren (vermoedelijk) kleiner zou worden. Men veronderstelde dat de markt verzadigd zou raken. Alleen via onderwijs en kulturele vorming kan (zo werd gesteld) de groep kunstbelangstellenden op de lange duur worden vergroot.

1979: 'Arthotheek Drenthe, vier jaar kunst te leen' Provinciale Staten van Drenthe besloten eind 1977 het arthotheekexperiment in Drenthe met twee jaar te verlengen en dat in de loop daarvan een evaluatieonderzoek zou moeten plaatsvinden. Eind 1978 kwam de opdracht van de Culturele Raad bij Opbouw Drenthe binnen en werd in overleg besloten tot een beperkt onderzoek, met name gezien de eensluidende konklusies uit voornoemde onderzoeken en de nog maar pas funktionerende medewerkster voor de publiekswerving. In het onderzoek*** werden vanuit de centrale doelstelling van de arthotheek, spreiding van kunst, twee aandachtspunten voor het onderzoek afgeleid, te weten de omvang van de vraag naar kunst en de samenstelling van het lenerspubliek.

* 'Kunst te leen in Drenthe', evaluatie van een eksperiment, Culturele Raad voor Drenthe, 1977.

** 'Huren van kunst', door L.A. Welters en E. Eykman in opdracht van C.R.M., 1978.

*** 'Arthotheek Drenthe, vier jaar kunst te leen', Culturele Raad voor Drenthe, mei 1980.

In het onderzoek kwam men vrijwel tot dezelfde konklusies als in het landelijk onderzoek. In de konklusies werd gesteld dat het publiek inderdaad kon worden omschreven als de groep kunst-belangstellenden, die nog (lang) niet geheel bereikt was en dat publiekswerving meer publiek (ook niet-bibliotheekbezoekers) zou kunnen bereiken. Dus dat het verzadigingspunt nog niet bereikt was. Ook werd gekonkludeerd dat een breed publiek (anders dan de groep kunst-belangstellenden) vermoedelijk niet bereikt zal worden, tenzij kunst via onderwijs en vorming op de lange duur onder een groter publiek in de belangstelling komt.

Aanbevolen werd de uitbreiding van het aantal uitleenpunten te beperken met het oog op de ook nu weer ervaren beperkte keuzemogelijkheden. Voorts werd aanbevolen de lenersadministratie toegankelijk te maken, zodat wat betreft de omvang van de vraag naar kunstwerken een evaluatieonderzoek overbodig zou worden.

1.3. Het huidige onderzoek

In april 1984 kreeg Opbouw Drenthe opnieuw opdracht een evaluatieonderzoek in te stellen naar de opbouw van het lenersbestand en het functioneren van de kunstuitleen.

In overleg met de kunstuitleenkommissie werd (wederom) besloten tot een beperkt onderzoek. De kunstuitleenkommissie had de aanbeveling van het toegankelijker maken van de lenersadministratie integraal overgenomen uit het onderzoek van 1979 en zoals gemeld werd sinds januari 1983 overgegaan op het systeem van lidmaatschap. Door deze andere opzet van de lenersadministratie moet de kunstuitleen in staat worden geacht zelf de omvang van de vraag naar kunst te kunnen vaststellen. Dit betekent voor het huidige onderzoek dat het zich niet meer op de omvang van het aantal uitleningen richt, maar dat alleen op het lezerspubliek wordt ingegaan.

Hoofdvragen

In het onderzoek zijn een aantal aandachtsvelden onderscheiden betreffende het lenersbestand en het functioneren van de kunstuitleen. Uiteraard ligt het voor de hand gebruik te maken van de mogelijkheid tot vergelijking met de twee eerder gehouden onderzoeken door Opbouw Drenthe, zodat eventuele ontwikkelingen in de tijd kunnen worden vastgelegd. De geringe respons gebiedt echter voorzichtig te zijn met vergelijking. Bij de beantwoording van de vragen zal onder andere worden gelet op verschillen tussen stedelijke- en plattelandsuitleenpunten en de gedecentraliseerde opzet van de uitleenpunten.

Onderstaand zijn de hoofdvragen voor het onderzoek weergegeven:

1. Als men de vraagstelling van het onderzoek ziet in het licht van de centrale doelstelling van de kunstuitleen - spreiding van kunst - ligt het voor de hand te kijken naar de *samenstelling van het lezerspubliek*. Het feit, dat de samenstelling van de publieksgroep in de twee voorafgaande onderzoeken eveneens uitgebreid aan de orde kwam, biedt de mogelijkheid de gegevens van '77 en '79 te vergelijken met die van '85.
2. Vervolgens stellen we de vraag naar de *leenactiviteiten en leenervaringen* van het lezerspubliek met de kunstuitleen.
3. Wat betreft publiekswervende activiteiten, eveneens voortvloeiend uit de centrale doelstelling, luidt de vraag hoe de *voorlichting en informatie* betreffende de beeldende kunst functioneert, waarbij met name zal worden gelet op de Nieuwsbrief.
4. Tenslotte wordt getracht antwoord te krijgen op de vraag wat de *algemene indruk* onder de leden is, m.n. gelet op de ontwikkeling in de tijd en verschillen per uitleenpunt.

In bovenstaande werd aangegeven dat we voorzichtig dienen te zijn met vergelijking van het huidige met de eerder gehouden onderzoeken. Het lezerspubliek lijkt echter een nogal homogene groep te zijn voor wat betreft het aspekt belangstelling voor kunst. Bovendien is maar weinig verandering gekonstateerd, zoals later zal blijken. Ten derde blijkt de non-respons veel niet meer actieve leners te omvatten, zodat we mogen aannemen dat het percentage actieve leners dat heeft gereageerd, groter is. Vanwege deze redenen is het verantwoord, dat de bewuste vergelijking toch wordt gemaakt.

1.4. De uitvoering van het onderzoek

enquête   Onder de leners is een schriftelijke enquête* gehouden. In de zomer van 1984 werden de vragenlijsten verstuurd. Gezien de matige respons (iets meer dan 200) werd januari 1985 de vragenlijst opnieuw toegestuurd. Eind 1984 en begin 1985 zijn de voor het onderzoek benodigde gegevens verzameld.

Volgens de administratie van de kunstuitleen werden 641 leners geregistreerd. Alle geregistreerde leners is via de post een vragenlijst toegezonden.

respons   In totaal hebben 263 leners, ofwel 41%, gereageerd, hetgeen een lage respons kan worden genoemd. Daarnaast reageerden 10 instellingen (grootverbruikers). Vanwege de individuele gerichtheid van de vragenlijst zijn deze buiten de computerbewerkingen gehouden, maar werden de meest relevante opmerkingen wel verwerkt.
Een aantal leners hebben de vragenlijst wel ingevuld teruggezonden, maar lieten blijken geen lid meer te zijn.
In vergelijking met de voorgaande onderzoeken nam de respons sterk af. In 1977 bedroeg deze nog 70%, maar was in 1979 gedaald tot 58%.

respons per uitleenpunt   Het ledenbestand (medio april 1985) en de respons zagen er per uitleenpunt als volgt uit:

	aantal leden	respons
Assen	165	101 (60%)
Beilen	15	9 (60%)
Westerbork	17	9 (53%)
Coevorden	20	5 (25%)
Eelde	16	12 (67%)
Peize	20	9 (45%)
Emmen	144	57 (39%)
Gasselternijveen	16	8 (50%)
Hoogeveen	77	9 (12%)
Meppel	58	-
Roden	36	8 (22%)
Vledder	12	18 -
Zuidlaren	9	12 -
Grootverbruikers	28	4 (14%)
niet ingevuld	-	2 -
	633	263 (41%)

Het totaal aantal leden klopt niet met de 641 aangeschreven leners, omdat het bovenstaande ledenbestand van een iets later tijdstip dateert: de respons per uitleenpunt is daardoor slechts bij benadering vast te stellen.

non-respons   Van de totale non-respons zijn een aantal vragenlijsten teruggezonden (59x). Daarvan waren 36 onbestelbaar, als gevolg van verhuizing. Ook reageerden enkele leners tele-

* Zie bijlage 2

** Ondanks het lidmaatschapssysteem blijven we spreken van leners i.p.v. leden, omdat onder de respondenten ook niet-leden voorkomen van vóór de invoering van het lidmaatschapssysteem.

fonisch met een afwijzing, omdat ze niet meer leenden. Zoals gezegd was de vragenlijst gericht op individuele leners en daardoor moeilijk in te vullen voor instellingen. 18 instellingen reageerden door de vragenlijst oningevuld terug te zenden, waaronder 3x een bedrijf, 3x een school, 3x een bureau, 2x een stichting en 1x een gemeente. Vier instellingen gaven te kennen geen lid meer te zijn, waarvan twee omdat zij tot de aankoop van een eigen kunstwerk zijn overgegaan. Een andere instelling was al enkele jaren geen lid meer en organiseert nu eigen exposities van amateurkunstenaars uit de regio.

Drie instellingen gaven telefonisch te kennen niet mee te doen aan de enquête.

Individuele leners die niet invulden, maar toch teruggezonden hadden o.a. de volgende redenen: Vier leners waren geen lid meer of leenden niet meer. Eén lener gaf als reden op: gebrek aan ruimte en één vanwege de aankoop van een kunstwerk. Eén pertinente weigering kwam binnen: 'Ik doe hier niet aan mee, ben vel tegen'

een kanttekening

Uit de opmerkingen over de respons en non-respons blijkt, onder andere door verhuizing, dat de lenersadministratie, ondanks de nieuwe opzet, nog niet up-to-date is. Onder de non-respons bevinden zich vermoedelijk relatief veel 'niet meer actieve' leners. Dit zijn mensen die wel eens een kunstwerk hebben geleend, maar dit al enige jaren niet meer doen en daarom de noodzaak van het invullen en opsturen van de vragenlijst niet meer inzien. Uitsluiting van deze groep leners en instellingen zou zeer waarschijnlijk het percentage non-respons veel lager hebben doen uitvallen.

2. HET LENERSPUBLIEK

2.1. De leners.

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de samenstelling van het lenerspubliek aan de hand van een aantal kenmerken. Waar vergelijking met de onderzoeken uit 1977 en 1979 mogelijk is, zullen steeds ook die gegevens worden vermeld.

Totaal aantal
ingeschreven
leners.

Het totaal aantal ingeschreven leners bedroeg ten tijde van het onderzoek 641. Medio 1977 bedroeg dit aantal leners 164 en medio 1979 330. Dat wil zeggen dat zowel een verdubbeling van het aantal ingeschrevenen leners in de periode '77-'79 als in de periode '79-'85 is opgetreden. Dit betekent dat het aantal leners nog steeds groeit, hoewel er sprake is van een verminderende groei. Bij deze totalen dient opgemerkt te worden dat een deel van de ingeschreven leners ten tijde van de informatieverzameling niet meer actief leende.

relatief aantal
leners

Op basis van het aantal inwoners van de betreffende gemeenten per medio 1984 kan men de volgende onderverdeling tussen de uitleenpunten maken:

Stedelijke uitleenpunten: Emmen, Assen, Hogeveen.

Tussengroep: Coevorden, Beilen, Eelde*, Zuidlaren, Westerbork.

Plattelands uitleenpunten: Peize, Gasselternijveen, Vledder.

Relateert men het aantal ingeschreven leners** aan het aantal inwoners, dan blijft dat bij de stedelijke uitleenpunten de gemeente Assen een relatief groot aantal leners telt. In de tussengroep telt Zuidlaren een relatief gering aantal leners en Westerbork relatief iets meer leners. Daar het werkelijk aantal aangeschreven leners uit 1979 bekend is, levert de vergelijking het volgende beeld op:

Uitleenpunt	Aantal ingeschreven leners:	
	<u>1985</u>	<u>1979</u>
Beilen	15	4
Westerbork	17	11
Eelde	16	47
Peize	20	26
Emmen	144	154
Gasselternijveen	16	9
Hogeveen	77	55
Vledder	12	24
	<u>317</u>	<u>330</u>

Het totaal aantal leners in de 'oude' uitleenpunten is iets teruggelopen. Met name in Eelde en Vledder en in mindere mate in Peize en Emmen is het aantal leners gedaald. De andere uitleenpunten vertonen een lichte groei.

* Eelde wordt ook wel stedelijk genoemd vanwege de ligging en gerichtheid op Groningen.

** Ledenbestand per medio april 1985.

In het vervolg van de rapportage gaat het alleen om de leners, die op de enquête hebben gereageerd.

aantal respon-
denten

Het aantal respondenten per uitleenpunt:

	<u>1985</u>	<u>1979</u>	<u>1977</u>
Assen (De Kolk)	101 (38%)	--	--
Beilen	9 (3%)	11 (6%)	3 (3%)
Westerbork	9 (3%)		
Coevorden	5 (2%)	--	--
Eelde	12 (5%)	40 (21%)	34 (29%)
Peize	9 (3%)		
Emmen	57 (22%)	89 (46%)	52 (45%)
Gasselternijveen	8 (3%)	6 (3%)	--
Hoogeveen	9 (3%)	28 (15%)	26 (23%)
Roden*	8 (3%)	--	--
Vledder	18 (7%)	16 (8%)	--
Zuidlaren	12 (5%)	--	--
Centraal uitleen- punt van de PBC te Assen	4 (2%)	--	--
Niet ingevuld	2 (1%)	2 (1%)	--
	263 (100%)	192 (100%)	115 (100%)

Had in 1979 Emmen nog het grootste aantal respondenten; in 1985 heeft Assen het grootste aantal respondenten onder de geënquêteerden.

leen- en
woonplaats

94% van de leners leent (bijna) altijd in hetzelfde uitleenpunt. De leners uit het uitleenpunt Beilen wijken relatief het meest uit naar andere uitleenpunten.

Van de leners woont 76% in dezelfde plaats als waar men leent. De cijfers over de leen- en woonplaats zien er als volgt uit:

In welke plaats woont u?

	<u>1985</u>	<u>1979</u>	<u>1977</u>
-zelfde plaats als het uitleenpunt waar ik leen	199 (76%)	71%	69%
-een plaats in de omgeving of in een aangrenzende gemeente(binnen ca. 10km. afstand)	38 (14%)	16%	19%
-een plaats op grotere afstand	25 (10%)	13%	12%
	262 (100%)	100%	100%

Er is een geringe toenemende tendens, dat de mensen in dezelfde plaats wonen als waar het uitleenpunt gevestigd is. De reden hiervan is wellicht de uitbreiding van het aantal uitleenpunten.

* De uitleenpunten Roden en Meppel waren ten tijde van de enquête nog zeer jong (van nov.1984). Deze uitleenpunten worden dan ook vrijwel buiten beschouwing gelaten.

Slechts een kwart van de leners in het uitleenpunt Gasselternijveen woont in deze plaats. In het algemeen is het aantal leners dat niet in de vestigingsplaats woont, in de plattelands-uitleenpunten groter dan in de stedelijke uitleenpunten.

geslacht Het percentage mannen onder de leners is iets groter dan het aantal vrouwen (in 1979 ongeveer gelijk), resp. 58% en 42%.

leeftijd Het lenerspubliek blijft relatief jong. Evenals in 1977 en 1979 is omstreeks 70% jonger dan 45 jaar. Binnen deze groep heeft zich weliswaar een verschuiving voorgedaan. De leeftijdsgroep 35-44 jaar omvat nu circa 40% en de groep 25-34 jaar circa 30%. De leeftijdsverdeling is als volgt:

	<u>1985</u>	<u>1979</u>	<u>1977</u>
- 24 jaar of jonger	2 (1%)	2%	4%
- 25 - 34 jaar	76 (29%)	37%	39%
- 35 - 44 jaar	109 (41%)	29%	27%
- 45 - 54 jaar	50 (19%)	19%	20%
- 55 - 64 jaar	21 (8%)	9%	6%
- 65 jaar of ouder	5 (2%)	4%	4%
	<u>263 (100%)</u>	<u>100%</u>	<u>100%</u>

Het uitleenpunt Assen (De Kolk) heeft relatief (nog) jongere leners dan de andere uitleenpunten.

wonen Van het lenerspubliek woont 86% samen met anderen in een huishouden of gezin. De rest woont alleen.

woonduur Evenals in 1977 en 1979 werd aan de leners gevraagd hoe lang men in de huidige woonplaats en in Drenthe woont. Dit levert het volgende beeld op:

Woonduur	Huidige woonplaats			Provincie Drenthe		1977
	1985	1979	1977	1985	1979	
-(bijna)altijd gewoond	26(10%)	9%	4%	53(20%)	22%	16%
-langer dan 20 jaar	29(11%)	9%	8%	31(12%)	11%	10%
-10 - 20 jaar	79(30%)	25%	20%	83(32%)	25%	23%
-5 - 9 jaar	83(32%)	29%	31%	58(22%)	27%	24%
-korter dan 5 jaar	46(17%)	28%	37%	29(11%)	15%	27%
-niet van toepassing				9(3%)		
	<u>263(100%)</u>	<u>100%</u>	<u>100%</u>	<u>263(100%)</u>	<u>100%</u>	<u>100%</u>

Reeds in 1979 werd geconstateerd dat er een lichte verschuiving was opgetreden in de richting van de autochtone bevolking. Uit de laatste cijfers blijkt dat deze trend zich doorgezet heeft. 17% van de leners woont korter dan 5 jaar in de huidige woonplaats, 49% korter dan 10 jaar. Voor Drenthe liggen deze cijfers op resp. 11% en 33%. Ondanks deze afname t.o.v. 1977 en 1979 blijft het aandeel van de allochtonen aanzienlijk. Binnen de groep autochtonen (langer dan 10 jaar) nam het aantal leners dat tussen 10 en 20 jaar in de huidige woonplaats en in Drenthe woont opvallend toe. Overigens dient de vermindering van het percentage allochtonen wellicht ook te worden toegeschreven aan de geringere mobiliteit, waardoor het percentage allochtonen überhaupt afneemt.

sociaal milieu

Onderstaand is de samenstelling van het lenerspubliek naar sociaal milieu* weergegeven.

	<u>1985</u>	<u>1979</u>	<u>1977</u>
-Laag A (direkteur grote onderneming, grote middenstanders, vrije beroepen, academici e.d.)	67(26%)	27%	28%
-B-bovenlaag(direkteuren kleine ondernemingen, hogere ambtenaren en employees, onderwijzers e.d.)	66(25%)	25%	22%
-B-onderlaag(eigenaren kleine bedrijven, kleinere middenstanders, middelbare ambtenaren en employees e.d.)	65(25%)	15%	23%
-Laag C(geschoolde ambtenaren, lagere ambtenaren en lager technisch of administratief personeel e.d.)	17(6%)	5%	4%
-Laag D(ongeschoolde arbeiders, losse werklieden e.d.)	1(0.4%)	1%	-
-Anders**	47(18%)	27%	23%
	<u>263(100%)</u>	<u>100%</u>	<u>100%</u>

De samenstelling naar milieu van het lenerspubliek is in de loop der jaren veranderd gebleven. Het zijn vooral de hogere sociale lagen die het grootste deel van het lenerspubliek vormen.

Ergo: geen verandering.

Bij de uitleenpunten Hoogeveen en Eelde zijn de allerhoogste milieu's iets oververtegenwoordigd.

* cf. normvraagstellingen W.B.O.

** Onder deze categorie verstaan we die leners waarvan het beroep niet is vast te stellen. In tegenstelling tot de onderzoeken in 1977 en 1979 hebben we nu de instellingen buiten deze categorie gehouden.

opleidingsnivo   Het opleidingsnivo van de leners is vrijwel hetzelfde gebleven als in voorgaande onderzoeken. 57% heeft een H.B.O. of wetenschappelijke opleiding. Het aantal leners met een middelbare (beroeps-)opleiding bedraagt 34% en is daarmee weer op het nivo van 1977 (van 35% in 1977 naar 25% in 1979). Het aantal leners met MAVO of lagere opleiding heeft zich gestabiliseerd op 19% (van 13% in 1977 naar 21% in 1979). Kijkt men naar het totaalbeeld van het opleidingsnivo van het lenerspubliek dan blijkt dat de leners voor het grootste deel een hogere opleiding hebben genoten en dat daar, in de loop van de 10 jaren kunstuitleen, weinig verandering in is gekomen. Hoewel er slechts kleine verschillen tussen de uitleenpunten zijn geconstateerd, moet vermeld worden dat de leners in Emmen (net als in 1979) en Zuidlaren gemiddeld een iets lager opleidingsnivo hebben en de leners in Hogeveen en Peize een iets hoger opleidingsnivo.

samengevat   Tenslotte kan gesteld worden dat er wat betreft de samenstelling van het lenerspubliek heel weinig verandering heeft plaatsgevonden. Het aandeel van de autochtone bevolking in de kunstuitleen is weer iets toegenomen. Kwa sociale samenstelling bestaat het lenerspubliek uit vooral de hoger opgeleiden en hogere sociale lagen.

2.2. Andere kulturele activiteiten van de leners.

In deze paragraaf wordt ingegaan op de mate waarin door de leners andere activiteiten op cultureel gebied worden ontwikkeld. Het gaat er daarbij om een indicatie te krijgen van de vraag of we te maken hebben met de groep kunst-belangstellenden of dat ook andere groepen onder het lenerspubliek kunnen worden gevonden.

lidmaatschap:
bibliotheek/fonothek

Van de leners is 77% lid van de bibliotheek en 35% lid van de fonothek. Het lidmaatschap van de bibliotheek was in 1979 en 1977 resp. 72% en 86%. Het aantal leners, dat lid is van de fonothek was in 1979 en 1977 resp. 19% en 21%. Bij de leners die gewoonlijk lenen in de uitleenpunten welke niet in een bibliotheek zijn gevestigd, ligt het percentage bibliotheekleden lager. Hoewel het uitleenpunt Vledder niet in de bibliotheek is gevestigd, maar wel in hetzelfde gebouw, ligt hier het percentage, in tegenstelling tot het onderzoeksresultaat in 1979, niet beneden het gemiddelde aantal bibliotheek-leden. Opvallend is dat maar iets meer dan de helft van de leners in Peize lid is van de bibliotheek, terwijl ook daar de Kunstuitleen in de bibliotheek is gevestigd.

lidmaatschap:
Openbaar Kunstbezit

9% van de leners is lid van Openbaar Kunstbezit (in 1979 en 1977 resp. 7% en 13%). In Beilen, Eelde, Gasselternijveen en Peize is geen van de leners lid van Openbaar Kunstbezit. In Coevorden zijn relatief veel leners lid van Openbaar Kunstbezit.

bezoek:
galerie of museum

Op de vraag of men weleens een galerie of museum bezoekt werd als volgt geantwoord.

	<u>1985</u>	<u>1979</u>	<u>1977</u>
-geregeld	67 (26%)	29%	30%
-zo nu en dan	117 (44%)	46%	46%
-weinig of (bijna)nooit	79 (30%)	25%	24%
	<u>263(100%)</u>	<u>100%</u>	<u>100%</u>

bezoek:
konsert of toneel-
voorstelling

Gaat men weleens naar een konsert of een toneelvoorstelling?

	<u>1985</u>	<u>1979</u>	<u>1977</u>
-geregeld	52 (20%)	32%	26%
-zo nu en dan	132 (50%)	46%	47%
-weinig of (bijna) nooit	79 (30%)	22%	27%
	<u>263(100%)</u>	<u>100%</u>	<u>100%</u>

Het geregeld bezoek aan galerieën, musea, konserten of toneelvoorstellingen lijkt iets te zijn afgenomen. De groep welke zo nu en dan aan deze kulturele activiteiten deelneemt blijft relatief groot. Tussen de uitleenpunten zijn geen opvallende verschillen gekonstateerd, zodat wat betreft het bezoek aan kulturele instellingen weinig verandering heeft plaatsgevonden.

informatiebron: In de voorgaande enquête heeft men als aanvulling op kranten de kulturele activiteiten van de leners ook gekeken naar wat voor geschreven informatie men tot zich neemt, om een indruk te krijgen van de oriëntatie van de leners op hun leefwereld. Ook nu hebben we deze vragen weer in de enquête opgenomen en blijkt dat:

<u>1985</u>	<u>1979</u>	<u>1977</u>
5 (2%) leners geen of een plaatselijke krant lezen	2%	2%
48 (18%) leners alleen een regionale krant lezen	14%	13%
50 (19%) leners alleen een landelijke krant lezen	11%	9%
14 (5%) leners een plaatselijke + regionale krant lezen	11%	9%
74 (28%) leners een regionale + landelijke krant lezen	29%	38%
68 (26%) leners alle drie typen kranten lezen	32%	28%
4 (2%) niet ingevuld	1%	1%
263(100%)	100%	100%

73% van de leners leest een landelijke krant, waarvan 54% tevens een regionaal/plaatselijke krant. 25% leest alleen een regionale of plaatselijke krant. Ten opzichte van 1979 en 1977 zijn deze cijfers nagenoeg gelijk gebleven. Het percentage leners dat alleen een landelijke of regionaal/plaatselijke krant leest neemt wat toe.

informatiebron: Het aantal respondenten dat een opinieblad leest, is in 1985 tijdschriften (56%) kleiner dan in 1979 (61%) en 1977 (63%), hoewel absoluut gezien nog altijd meer dan de helft regelmatig zo'n blad leest. 25% van de leners leest regelmatig of soms een kunstblad. Wat betreft de oriëntatie zijn tussen de uitleenpunten geen opvallende verschillen gekonstateerd, behalve dat de leners in Eelde wat meer opiniebladen lezen.

beoefening Op de vraag of men zelf actief een vorm van beeldende kunst beoefent antwoordt 13% bevestigend.

samengevat Over het geheel genomen is de deelname van de respondenten aan kulturele activiteiten groot; kennelijk geldt ook nu - evenals in 1979 - dat de kunstuitleen een kunstminnend publiek aanboort.

3. DE LEENAKTIVITEITEN EN LEENERVARINGEN

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het lenen en de leen-ervaringen van het kunstuitleenpubliek.

3.1. Het lenen.

lenen voor de eerste keer

Wanneer leende men voor het eerst een kunstwerk?

	<u>1985</u>	<u>1979</u>
in 1975/76	12 (5%)	46 (24%)
1977	3 (1%)	61 (32%)
1978	19 (7%)	48 (25%)
1979	24 (9%)	33 (17%)
1980	37 (14%)	
1981	46 (18%)	
1982	44 (17%)	
1983	33 (13%)	
1984/1985	33 (13%)	
niet ingevuld	12 (5%)	4 (2%)
	263(100%)	192(100%)

Van de 188 leners uit het onderzoek van 1979 zijn er nog slechts 58 leners over.

Met andere woorden: 130 leners zijn afgevallen, maar wellicht is een deel hiervan nog wel bij de kunstuitleen betrokken en behoort tot de 'minder actieve' leners, dat niet de moeite nam de vragenlijst te beantwoorden. Volgens de enquête van 1979 vond een grote uitbreiding in 1977 en 1978 plaats. In 1977 werden drie uitleenpunten geopend (Emmen, Beilen en Gasselternijveen). Bij vergelijking van de cijfers valt het geringe percentage leners op dat in 1985 zegt voor het eerst in 1977 te hebben geleend.

Van de toenmalige grote toestroom van leners, is alleen in Emmen nog een klein aantal over.

De grootste uitbreiding van het aantal leners vond volgens de jongste enquête plaats tussen 1980 en 1982. De laatste paar jaar zijn er wat minder nieuwe leners bijgekomen. De toename in 1981/82 is voor de helft aan de opening van het uitleenpunt Assen in 'De Kolk' toe te schrijven. Het percentage leners dat zegt voor het eerst in de jaren 1981 t/m 1984 te hebben geleend, ligt in 'De Kolk' ruim boven het gemiddelde. Een deel van de leners in 'De Kolk' leende bij de opening in 1980 reeds elders bij de Kunstuitleen. In Eelde en Westerbork zijn er de laatste jaren relatief weinig nieuwe leners bijgekomen.

kennismaking met kunstuitleen

Hoe leerde men de kunstuitleen kennen?

-via de folder	31 (12%)
-via een bericht in de krant	63 (24%)
-van horen zeggen	66 (25%)
-ik zag de kunstwerken hangen toen ik er langs liep	57 (22%)
-anders	39 (15%)
-niet ingevuld	7 (2%)
	263(100%)

Onder de antwoordcategorie 'anders' geven 31 leners een andere wijze waarop men de kunstuitleen leerde kennen. Een belangrijk deel (10x) daarvan kwam via de bibliotheek met de kunstuitleen in aanraking. Soms gewoon als bibliotheeklid, maar ook als bibliotheek-bestuurslid of als medewerker van een bibliotheek. Ook anderen kwamen via hun werk (10x) met de kunstuitleen in contact. Zo had een kollega op het werk in zijn kamer een kunstwerk hangen of hing er al een kunstwerk toen men begon met de baan. Anderen kregen een baan die nauw met kunstuitelingen verbonden was. Een aantal leners (5x) had reeds kennis gemaakt met de kunstuitleen voordat men naar Drenthe kwam. Drie leners raakten betrokken omdat nabije familie met kunst te maken had. Van iemand werd een eigen kunstwerk in de kollektie opgenomen en een paar mensen kregen het lidmaatschap en leenbonnen kado. De leners in Assen (De Kolk) zeggen relatief vaak 'van horen zeggen' en de leners in Emmen 'ik zag de kunstwerken hangen toen ik er langs liep'.

lenen van de laatste keer

72% van de leners leende nog in 1984 één of meer kunstwerken. 91% leende de laatste drie jaar nog een kunstwerk. Deze cijfers geven waarschijnlijk een te rooskleurig beeld, omdat onder de non-respons het percentage 'niet meer aktieve' leners veel groter zal zijn; m.a.w. veel van de respondenten zijn 'aktieve' leners.

leenintensiteit

78% van de leners leent gemiddeld tussen de 2 en 4 kunstwerken per jaar. Het aantal mensen dat slechts één kunstwerk per jaar leent bedraagt 13%. Meer dan 4 kunstwerken per jaar leent slechts 3% van de ondervraagden. De leenintensiteit verschilt niet tussen de leners die sinds enige jaren lenen en leners die langer lenen. Wanneer men een kunstwerk leent, lenen 67% van de leners meestal één kunstwerk per keer. Uiteraard gaat het hier alleen om individuele leden.

opnieuw lenen

Is men van plan weer te gaan lenen?

<u>1985</u>		<u>1979</u>
174 leners (66%)	zijn (zeker) van plan dat weer te doen }	79%
57 leners (22%)		
16 leners (6%)	weten het niet	16%
13 leners (5%)	zullen niet weer gaan lenen	3%
3 leners (1%)	vulden de vraag niet in	3%
263	(100%)	101%

Evenals in 1979 zijn maar weinig leners van plan niet weer te gaan lenen. Ook deze cijfers geven aan dat we onder de geënqueteerden te maken hebben met vooral 'aktieve' leners. Degenen die niet weer gaan lenen of het (nog) niet weten zijn evenals in 1979, voornamelijk mensen die weinig geleend hebben. Onder de leners in Vledder zegt iets minder dan 40% (zeker) weer te gaan lenen en een relatief grote groep het nog niet zeker te weten. Iets meer dan 40% van de leners in Zuidlaren en Emmen gaat (zeker) weer lenen, terwijl ca.9% zegt niet meer te gaan lenen.

Ook is men in Eelde en Coevorden slechts voor resp. 50% en 60% van plan (zeker) weer te gaan, maar zegt de rest misschien toch weer te gaan. In de andere uitleenpunten zegt meer dan 66% van de leners (zeker) weer te gaan lenen. Van de groep leners die voor het laatst een kunstwerk in 1980-'81 leenden zegt nog altijd 69% dat zeker of misschien opnieuw van plan te zijn (1982: 71%; 1983: 92%; 1984-'85: 94%) ergo: ook al hebben leners een 3 à 4-tal jaren geen kunstwerk meer geleend, dan wil dat nog niet zeggen dat hun animo voor de kunstuitleen geheel verdwenen is. Een deel van de 'aktief' genoemde leners leent niet meer, maar is nog wel betrokken, door toch de vragenlijst op te sturen en te kennen te geven zeker of misschien weer te gaan lenen.

samengevat

Door de opening van een uitleenpunt in 'De Kolk' (Assen) stroomden veel nieuwe leners toe. Van de grote toestroom uit de jaren 1977/78 zijn nog weinig leners aktief, althans gelet op de leners die op de enquête reageerden. Op diverse manieren komt men in aanraking met de kunstuitleen. Veel geënquêteerden leenden de laatste jaren nog 2 à 4 kunstwerken per jaar en zijn van plan dat weer te gaan doen.

3.2. De Leenervaringen.

In deze paragraaf wordt ingegaan op de leenervaringen van het lenerspubliek.

kunst in huis

Meer dan de helft (52%) van de leners heeft voortdurend kunstwerken in huis. Het aantal leners dat zegt voortdurend kunstwerken in huis te hebben is in de uitleenpunten Coevorden, Hoogeveen en Assen (De Kolk) ruim boven het gemiddelde en in de uitleenpunten Zuidlaren en Eelde ruim onder het gemiddelde. Van de leners die bij tussenpozen geen kunstwerken in huis hebben (47%) geeft ruimschoots de helft te kennen dat de reden daarvan is, dat men wel een nieuw kunstwerk wilde lenen, maar dat men niet iets van zijn of haar gading kon vinden. 21% van de leners geeft een reden waarvan een aantal betrekking heeft op de Kunstuitleen. Er werd opgemerkt dat wat er was aan kwaliteit, te lang bezet was voordat je het kreeg (uitleenpunt Emmen). Een andere reden waarom men tijdelijk niet leende was zowel onduidelijkheid over de openingstijden (tijdende verbouwing in Vledder) als de minder gunstige openingstijden (Assen-De Kolk). Een lener in Zuidlaren meent dat de kollektie verwaarloosd is en gebrek aan 'mooie dingen' heeft. Een veel groter aantal redenen ligt bij de leners(-situatie) zelf. De aanschaf van een eigen kunstwerk is de belangrijkste reden waarom men soms geen gebruik maakt van de Kunstuitleen. Ook nemen een aantal leners tijdens de vakantie geen kunstwerk in huis, met het oog op diefstal. Andere redenen zijn: tijdelijke andere bronnen, de afstand woonplaats-kunstuitleen, vervoersproblemen (vooral bij grote werken) en ruimteproblemen. Van de leners zegt zeker nog eens 10% op bepaalde momenten geen behoefte te hebben om een ander kunstwerk in huis te halen.

wisseling van kunstwerk

45% van de leners gaat een ander kunstwerk lenen wanneer de uitleentermijn verstreken is. 21% als dat zo uitkomt, als men zin heeft weer iets nieuws te nemen en 14% wanneer men uitgekeken is op het kunstwerk dat men in huis heeft. Een aantal leners wisselen pas wanneer een ander 'fraai of mooi kunstwerk', dat men op het oog heeft, beschikbaar komt. Een kollektiewisseling of de toezending van de Nieuwsbrief zijn meestal geen reden om een ander kunstwerk te nemen. Aan de andere kant is de speciale aankondiging in de Nieuwsbrief van een kollektiewisseling voor 37% van de leners wél eens aanleiding een nieuw kunstwerk te gaan lenen. De specifieke aankondiging van een kollektiewisseling heeft dus een beperkt effect.

kiezen van kunstwerk

We gaven reeds aan dat 86% van het lenerspubliek samenwoont met anderen. We stelden de vraag, indien men met een partner leeft, of men steeds zelf leent of de partner ook wel.

Dit levert het volgende beeld op:

-bij ons leent meestal dezelfde persoon	102 (47%)
-we lenen meestal gezamenlijk	69 (32%)
-we lenen om de beurt	8 (4%)
-dan weer gezamenlijk, dan weer één van beide	37 (17%)

216 (100%)

De mannelijke leners zeggen veel meer gezamenlijk te lenen dan de vrouwelijke leners.
 Wanneer één van de partners alleen gaat lenen bepaalt circa 2/3 de keuze alleen. De rest bepaalt de keuze toch nog in overleg met de partner, waarbij de mannen zeggen iets meer geneigd te zijn tot overleg dan de vrouwen.

keuze succes

Met het oog op de mate waarin men slaagt bij het kiezen van een kunstwerk werd de volgende vraag gesteld:
 'Als u niet kunt vinden wat u graag wilt hebben, wat doet u dan meestal, leent u toch iets, dan maar tweede keus of gaat u zonder een nieuw kunstwerk weg?'

-ik slaag eigenlijk altijd wel goed	28 (11%)
-ik neem genoeg met een tweede keus	83 (32%)
-ik neem niets mee	91 (35%)
-soms neem ik tweede keus, soms niets	54 (20%)
-niet ingevuld	7 (2%)
	263(100%)

De leners die eigenlijk altijd wel goed slagen lenen relatief ook meer kunstwerken per jaar. Zoals we zagen is de belangrijkste reden waarom een deel van de leners bij tussenpozen geen kunstwerk is huis heeft, dat men niets meeneemt wanneer men niet iets geschikts kan vinden.

In de uitleenpunten Beilen, Coevorden, Eelde en Zuidlaren slagen de leners eigenlijk nooit direkt goed in het kiezen van een kunstwerk. In Zuidlaren en Eelde neemt men dan meestal niets mee. In Coevorden neemt men vaker genoeg met een tweede keuze. De uitleenpunten Assen (De Kolk), Peize en Hoogeveen komen wat betreft 'het direkt goed slagen' gunstig naar voren.

keuze mogelijk-
heden

Bij de vorige enquêtes bleek hoe belangrijk het aantal kunstwerken is dat beschikbaar is voor de uitleen. Daarom werd nu ook weer de vraag opgenomen: 'Toen men de laatste keer leende, hoeveel kunstwerken waren er toen ongeveer aanwezig?':

	<u>1985</u>	<u>1979</u>	<u>1977</u>
- 0 - 15	67 (26%)	62%	76%
-16 - 30	150 (57%)	} 28%	} 18%
-30 - 50	31 (12%)		
-meer	4 (2%)		
-niet ingevuld	11 (4%)	11%	6%
	263(101%)	101%	100%

Voor de leners is het aantal in het uitleenpunt aanwezige kunstwerken toegenomen. Het aantal leners dat uit minder dan 16 kunstwerken kon kiezen bedraagt nog slechts 26%. De rest (71%) kon uit meer dan 16 kunstwerken kiezen. Het grootste deel (57%) echter zegt dat er niet meer dan 30 keuzemogelijkheden waren. ergo: ondanks de toename toch een beperkte keuze.

Van de leners die de keuze hebben uit 16 - 30 kunstwerken slagen een relatief groot aantal altijd wel goed. Bij een kleiner aantal werken nemen een groot aantal leners, als men niet kan vinden wat men graag wil hebben, niets mee.

Bij meer dan 30 werken neemt men dan eerder genoegen met een tweede keuze; kan men kennelijk toch nog iets akseptabels vinden. In de uitleenpunten Coevorden, Eelde, Gasselternijveen en Vledder zeggen de leners de keuze uit minder dan 31 kunstwerken te hebben. Alleen de uitleenpunten Assen en Peize beschikken volgens sommige leners over meer dan 50 kunstwerken.

Op de vraag of men vindt dat er over het algemeen genoeg keuzemogelijkheid is antwoordt slechts 8% bevestigend. 46% vindt de keuzemogelijkheid onvoldoende en 45% vindt dat het wel gaat. Van degene die eigenlijk altijd wel goed slaagt zegt nog altijd 14% onvoldoende keuzemogelijkheid te hebben.

Vooraf de leners uit Coevorden en Eelde en in mindere mate uit Gasselternijveen geven aan onvoldoende keuzemogelijkheid te hebben. De gegevens betreffende de andere uitleenpunten zijn niet op een duidelijke manier interpreteerbaar.

voorkeur

Evenals in 1979 werd aan de leners de vraag voorgelegd welke kunsttechniek men prefereert bij het lenen. Allereerst werd gevraagd of men een duidelijke voorkeur heeft voor één bepaalde kunsttechniek. Daarna werd gevraagd wat men het liefst en wat men op één na het liefst leent. De helft van het aantal leners geeft te kennen in het algemeen een duidelijke voorkeur te hebben. De andere helft geeft aan dat het hen niet zoveel uitmaakt. De vraag naar de voorkeur per kunsttechniek levert het volgende beeld op:

	<u>1e keus</u>		<u>2e keus</u>	
	<u>1985</u>	<u>1979</u>	<u>1985</u>	<u>1979</u>
-schilderkunst:				
olieverf	102 (39%)	41%	18 (7%)	8%
gouache	2 (1%)	4%	11 (4%)	6%
aquarel	37 (14%)	16%	47 (18%)	13%
algemeen	15 (6%)	---	4 (2%)	---
-grafische technieken (litho, grafure, ets)	44 (17%)	23%	48 (18%)	20%
-tekeningen (potlood, oostindische inkt)	9 (3%)	2%	37 (14%)	12%
-plastieken, objecten, beeldhouwwerk	6 (2%)	2%	22 (8%)	10%
-keramiek	5 (2%)	2%	5 (2%)	3%
-fotomontage	3 (1%)	1%	6 (2%)	1%
-textiel (wandkleden e.d.)	1 (.5%)	1%	19 (7%)	16%
-niet ingevuld	39 (15%)	9%	46 (18%)	10%
	<u>263(100%)</u>	<u>100%</u>	<u>263(100%)</u>	<u>100%</u>

Schilderkunst en grafische technieken waren in 1979 en zijn in 1985 nogal populair. Uit de vergelijking tussen 1979 en 1985 blijkt dat er maar heel weinig verschuiving is opgetreden in de voorkeur van de leners.

60% van de **leners** geeft **aan** de schilderkunst de eerste keuze en circa 30% de tweede keuze. Binnen de schilderkunst scoren de olieverf en het aquarel het hoogst. Grafische technieken scoort ook binnen de tweede keuze (erg) hoog. Ook worden tekeningen en plastieken als een goede tweede keuze beschouwd. Alleen de voorkeur voor textiel als tweede keuze is aanzienlijk afgenomen. Wat betreft de voorkeur van bepaalde kunsttechnieken zijn er tussen de uitleenpunten weinig verschillen te melden.

samengevat

Meer dan de helft van de leners heeft voortdurend één of meerdere kunstwerken in huis. De belangrijkste reden waarom men soms geen kunstwerk in huis heeft is de beperkte keuzemogelijkheid. Vaak wisselt men wanneer de uitleentermijn verstreken is. Bij ongeveer de helft van de leners met partner leent meestal dezelfde persoon; bij de andere helft gezamenlijk of om de beurt. Slechts 11% van de leners slaagt bij het kiezen van een kunstwerk eigenlijk altijd wel goed. Zo niet, dan neemt men vooral bij een grotere hoeveelheid aanwezige kunstwerken genoegen met een tweede keus; bij weinig keuzemogelijkheid neemt men dan niets mee. 71% van de leners kon de laatste keer uit meer dan 15 kunstwerken kiezen, maar slechts 14% uit meer dan 30 kunstwerken. Bijna de helft van de leners vindt de keuzemogelijkheid onvoldoende. De helft van de leners heeft duidelijk voorkeur voor bepaalde kunsttechnieken, waarbij de voorkeur voor schilderkunst en in mindere mate grafische technieken er uit springen. In de voorkeur van de leners is in de loop der jaren nauwelijks verandering gekomen.

4. VOORLICHTING EN INFORMATIE

4.1. De Nieuwsbrief.

In het kader van de publiekswervende activiteiten van de Kunstuitleen wordt o.a. de Nieuwsbrief uitgegeven. In deze paragraaf wordt ingegaan op de meningen van de leners over de Nieuwsbrief*.

het lezen van de Nieuwsbrief

Meer dan de helft van het aantal leners zegt de Nieuwsbrief regelmatig te lezen. Slechts 9% leest de Nieuwsbrief (bijna) nooit. 33% leest soms de Nieuwsbrief. Wat betreft het lezen van de Nieuwsbrief ontlopen de leners in de diverse uitleenpunten elkaar niet veel. Het lezen van de Nieuwsbrief hangt tevens samen met de leenactiviteiten. De leners die de laatste jaren nog één of meerdere kunstwerken leenden lezen ook regelmatig de Nieuwsbrief. Hoe langer men niet meer leent, hoe minder men regelmatig en des te meer men (bijna) nooit meer de Nieuwsbrief leest. Ergo: recente leners lezen relatief meer de Nieuwsbrief. De leners die meer kunstwerken per jaar lenen lezen relatief ook regelmatig de Nieuwsbrief.

informatiegehalte

Op de vraag naar het informatiegehalte van de Nieuwsbrief over het Kunstuitleengebeuren antwoordt 40% van de leners met voldoende. Daarnaast vindt nog eens 33% dat het wel gaat. Een kleine groep (4%) vindt dat er onvoldoende informatie in de Nieuwsbrief over de Kunstuitleen wordt verschaft. Een betrekkelijk grote groep doet hierover geen uitspraak (weet niet: 16%). Alleen leners in de uitleenpunten Assen (De Kolk), Emmen en Eelde vinden dat er onvoldoende informatie over de Kunstuitleen in de Nieuwsbrief wordt vermeld. De leners in de uitleenpunten Westerbork en Zuidlaren zijn bijzonder positief over het informatiegehalte van de Nieuwsbrief.

onderwerpen

Iets minder positief is men over het soort onderwerpen dat in de Nieuwsbrief behandeld wordt. Ook hier is circa 70% redelijk tevreden, maar een geringer aantal leners antwoordt volmondig positief (30%). Maar een klein groepje leners (3%) spreekt het soort onderwerp niet aan. Ook hier doet een relatief groot aantal leners (18%) geen uitspraak. Op de vraag of er onderwerpen zijn die men mist antwoordt 70% van de leners dat men niets mist. 11% zegt onderwerpen te missen. Hieronder volgt een inventarisatie van de onderwerpen die men zegt te missen. Een viertal mensen wenst meer informatie over hedendaagse kunst in het algemeen uit Nederland en uit Drenthe in het bijzonder. Een achttal mensen wenst meer informatie over bepaalde (minder gangbare)

* De Nieuwsbrief is de laatste tijd een aantal malen niet uitgekomen, hetgeen een groot aantal leners opmerken.

kunsttechnieken, zoals het beter uitgevoerd fotografisch werk, toegepaste kunst bij bouwwerken, achtergronden beeldhouwwerk, olieverf in vroegere romantische stijl, textiel en verwijzingen naar boeken en tijdschriften over bepaalde technieken, opdat de Nieuwsbrief minder eenzijdig wordt. Vier leners zien graag dat de Nieuwsbrief uitvoeriger informatie geeft over (belangrijke) tentoonstellingen in de regio en het land, met duidelijke openingstijden en adressen. Een lener wenst meer informatie over het kunstaanbod en dan niet alleen beperkt tot Drenthe. Sommigen vinden dat nieuwe aankopen van de Kunstuitleen beter bekend moeten worden gemaakt, b.v. door aankoopoverzichten en zoals een lener voorstelt: 'telkens zowel een fotootje als een korte beschrijving van het kunstwerk zelf en de maker'. Daarbij zou dan de reden van aanschaf moeten worden gemeld, de 'plaatsing' van het werk, de geschiedenis en de 'kwaliteitsnormen' van het werk, alsmede de meningen van en over de kunstenaar. Negen leners willen meer informatie in de Nieuwsbrief over de kunstenaars, zoals zijn of haar achtergronden, b.v. in de vorm van interviews. Een paar leners vinden dat de kollektiewisselingen beter in de Nieuwsbrief aan bod moeten komen.

samengevat

Ongeveer 85% van de leners leest de Nieuwsbrief regelmatig of soms. Het lezen van de Nieuwsbrief hangt samen met de leenintensiteit. M.a.w. de 'aktieve' leners blijken tevens de leners die geregeld de Nieuwsbrief lezen. Redelijk positief is men over het informatiegedeelte van de Nieuwsbrief. Iets minder positief over de behandelde onderwerpen, hoewel slechts 11% van de leners aangeeft onderwerpen te missen, waarbij informatie over kunsttechnieken en de kunstenaars het meest gewenst is.

4.2. Algemene voorlichting en informatie.

In de voorafgaande paragraaf ging het uitsluitend over de Nieuwsbrief. Hier wordt ingegaan op de voorlichting en informatie in het algemeen.

informatie door
Kunstuitleen

Op de vraag of men vindt dat er vanuit de Kunstuitleen voldoende informatie en voorlichting over kunst en kunstenaars wordt gegeven, zegt een kwart van de leners voldoende en een kwart onvoldoende. Bijna de helft van de leners vindt dat het wel gaat.

informatie in het
algemeen

Iets minder dan de helft (46%) van het aantal leners heeft in het algemeen meer behoefte aan informatie over kunst en kunstenaars.

informatie over be-
paalde onderwerpen

Op de vraag of er in het algemeen meer informatie over bepaalde onderwerpen moet worden gegeven antwoordt 58% negatief. 27% heeft behoefte aan meer informatie over bepaalde onderwerpen. Iets meer dan de helft van de leners heeft noch behoefte aan meer informatie over bepaalde onderwerpen in het algemeen, noch behoefte aan meer informatie over bepaalde onderwerpen via de Nieuwsbrief. Van de voornoemde 27% leners die zeggen dat er over bepaalde onderwerpen meer voorlichting en informatie moet worden gegeven, wijst een groot deel daarvan op de voorlichting rondom het kunstwerk en de bijbehorende kunstenaar. Samengevat werd het volgende gezegd: Bij het kunstwerk zou een uitleg moeten komen over de inhoud en betekenis ervan (vooral bij non-figuratieve en abstracte kunst). Voorts een korte omschrijving van het onderwerp, waarom deze benadering van het onderwerp en de achtergrond. Ook moet de werkwijze, de techniek en het materiaal aan bod komen. Er bestaat ook behoefte aan meer voorlichting over de desbetreffende (regionale) kunstenaar, zoals zijn achtergrond, motivatie, gedachtengang, atelier en exposities. De voorlichting en informatie zou, op voorstel van sommige leners kunnen plaatsvinden middels een stencil of mondelinge toelichting door de uitlener. Daartoe zouden dan de mensen die helpen bij de kunstuitleen beter gedocumenteerd moeten worden. Eventueel zou er iets door de kunstenaar zelf kunnen worden geschreven en zou men voorlichtingsbijeenkomsten en lezingen van en met kunstenaars kunnen houden. Volgens een wat kleiner deel van de genoemde 27% leners moet er meer informatie over kunsttechnieken worden gegeven. Er is bij sommige leners behoefte aan meer informatie over het hele kunstuitleengebeuren, over kunststromingen, algemene ontwikkelingen in de kunst, tentoonstellingen en achtergronden.

samengevat

Over het algemeen is men wel tevreden over de voorlichting en informatie. Minder dan de helft van de leners heeft behoefte aan meer informatie. Iets meer dan een kwart van de leners wil meer weten over bepaalde onderwerpen, voornamelijk betreffende het geleende kunstwerk en de maker.

5. DE ALGEMENE INDRUK.

Evenals in 1979 en 1977 is de mening gevraagd naar de indruk van de Kunstuitleen in het algemeen.

algemene indruk

Het beeld ziet er als volgt uit:

	<u>1985</u>	<u>1979</u>	<u>1977</u>
-zeer goed, funktioneert prima	77 (29%)	24%	16%
-wel goed, maar er moeten nog veel dingen verbeteren	130 (49%)	63%	72%
-niet goed, de kunstuitleen beantwoordt niet aan mijn verwachting	31 (12%)	7%	5%
-niet ingevuld	25 (10%)	6%	7%
	263(100%)	100%	100%

Hoewel het totale positieve oordeel over de Kunstuitleen wat is verdeeld, blijkt de groep leners welke zeer positief oordeelt nog steeds toe te nemen. Het percentage negatieve meningen neemt eveneens toe. Volgens bijna de helft van de leners blijft er veel te verbeteren over. De beoordeling van de Kunstuitleen komt overeen met de mate waarin men er gebruik van maakt. Over het algemeen oordelen de leners die zeker of misschien van plan zijn weer te gaan lenen positiever. Van de leners die de Kunstuitleen niet goed vinden zegt ongeveer 80% zeker of misschien weer te gaan lenen. T.o.v. de gemiddelden lijkt men over het Uitleenpunt Assen (De Kolk) iets positiever te oordelen, Beilen komt overeen met de gemiddelden, Coevorden valt negatiever uit, in Eelde wijkt het percentage leners dat positief oordeelt niet af van het gemiddelde, maar oordeelt een even groot aantal negatief, in Emmen oordeelt men iets minder positief, de leners in Gasselternijveen oordelen positiever, relatief veel leners in Hoogeveen zeggen dat het wel goed is, maar nog veel dingen moeten verbeteren, Peize wijkt niet af van de gemiddelden, Vledder wordt positiever beoordeeld, maar er zijn duidelijk een aantal ontevreden leners, Westerbork wordt positiever beoordeeld, in Zuidlaren is het wel goed, maar er moeten nog veel dingen verbeteren, hetzelfde geldt voor het Centraal Uitleenpunt van de PBC te Assen.

Bij het bovenstaande dient de opmerking gemaakt te worden dat het vooral betreffende de kleinere uitleenpunten gaat om een gering aantal leners. De belangrijkste suggestie om de Kunstuitleen te verbeteren is de keuzemogelijkheid te vergroten. Vooral de leners in Eelde, Emmen en Zuidlaren suggereren de kollektie vaker te wisselen. Relatief vaak komt de suggestie van de mogelijkheid van huurkoop naar voren. De leners in De Kolk te Assen hebben behoefte aan betere openingstijden. In Hoogeveen is niet altijd hulp aanwezig. De mogelijkheid een kunstwerk te reserveren wordt voorgesteld. Sommige leners stellen voor de uitleentermijn van drie maanden iets langer te maken. Per uitleenpunt zijn opmerkingen gemaakt, die we vanwege het diverse karakter niet weergeven.

samengevat

Nog steeds oordeelt de grote meerderheid tamelijk positief over de kunstitleen, hoewel het totale percentage (78%) positieve oordelen terugliep t.o.v. 1979 en 1977. De leners die positief oordelen, lenen ook meer kunstwerken en zijn er zekerder van weer te gaan lenen. Als grootste ontevredenheid komt de beperkte keuzemogelijkheid (weer) naar voren.

6. SAMENVATTING EN KONKLUSIES

inleiding

Begin 1985 bestaat het Kunstuitleenpubliek uit 641 leners, waarvan een deel niet meer actief leent. Ten opzichte van 1979 is het aantal leners bijna verdubbeld, maar vooral de laatste paar jaar lijkt sprake van een afnemende aantal nieuwe leners. Onder de leners bevinden zich een kleine 30 kunstlenende instellingen (grootverbruikers). De grootste uitleenpunten zijn Assen (De Kolk) en Emmen met respectievelijk 165 en 144 leden.

samenstelling lenerspubliek

De doelstelling van de Kunstuitleen is een zo breed mogelijk publiek in aanraking brengen met hedendaagse kunst. De onderzoeksvraag is in hoeverre het gelukt is een zo breed mogelijk publiek te bereiken of konkreet: hoe ziet de sociale samenstelling van het lenerspubliek eruit. De volgende eigenschappen van het lenerspubliek vallen op: het is gemiddeld aan de jonge kant (de groep 25 tot 45 jarigen overheerst); het aantal allochtonen is aanzienlijk; de opleidingsgraad ligt hoog, terwijl de leners vooral afkomstig zijn uit de hogere sociale lagen. Ten opzichte van de onderzoeken uit 1979 en 1977 is het lenerspubliek gemiddeld iets ouder geworden en neemt het percentage autochtonen iets toe. Van de leners die in de jaren 1977/78 voor het eerst leenden zijn nog weinig over. Alleen in Emmen zijn nog relatief veel leners uit deze jaren actief. Met de opening van het uitleenpunt Assen in 'De Kolk' stroomden in de jaren 1981/82 veel nieuwe leners toe tot de Kunstuitleen. Over het algemeen zijn de leners van kunst mensen die in grote mate ook aan andere kulturele activiteiten deelnemen: 77% is lid van de bibliotheek, 9% lid van Openbaar Kunstbezit en slechts 30% bezoekt zelden of nooit een galerie, museum, konsert of toneelvoorstelling. Het lenerspubliek leest voornamelijk landelijke kranten vaak met een regionaal blad ernaast, de helft leest opiniebladen en een kwart kunstbladen. 13% van de leners beoefent zelf een vorm van beeldende kunst. Ten opzichte van de vorige onderzoeken is hierin weinig verandering gekomen en mogen we stellen dat de Kunstuitleen nog steeds alleen de groep belangstellenden voor kunst bereikt, ook al sluit dat overigens niet uit dat de kunstwerken door een breder publiek zullen worden gezien. De konklusie uit 1979 dat een breed publiek vermoedelijk ook niet bereikt zal worden, tenzij op de lange duur via onderwijs en kulturele vorming, leek en lijkt nog steeds gerechtvaardigd. Er is enige indikatie dat het lenerspubliek een vlottend publiek is, gezien het grote verloop bij de oudste uitleenpunten. Gezien het feit dat een deel van de mensen die al enige jaren niet meer lenen (wellicht) weer gaat lenen, is het niet onmogelijk dat een deel van dit 'ouder' publiek misschien ook wel weer terug komt.

leengedrag

Op diverse manieren komt men met de Kunstuitleen in aanraking, zoals via schriftelijke bronnen, mondelinge kontakten of middels de bibliotheek of het werk. Zeer veel van de geënquêteerden leenden de laatste paar jaar nog één of meerdere

kunstwerken, waarvan een groot deel tussen de twee en vier kunstwerken per jaar en meestal één kunstwerk per keer. Bijna 90% zegt zeker of misschien van plan te zijn weer een kunstwerk te gaan lenen. Ook al leent men enige jaren niet meer, dan nog geeft men blijk van een grote mate van betrokkenheid bij het Kunstuitleningebeuren. Alleen in Vledder, Zuidlaren, Emmen, Eelde en Coevorden is men minder zeker van plan weer te gaan lenen.

leener-
varingen

Meer dan de helft van de leners heeft voortdurend kunstwerken in huis. De belangrijkste reden waarom men bij tussenpozen geen kunstwerken in huis heeft is de ook nu weer ervaren beperkte keuzemogelijkheid. Vooral leners in Zuidlaren en Eelde hebben bij tussenpozen geen kunstwerken in huis. 45% van de leners wisselt van kunstwerk wanneer de uitleentermijn verstreken is. Een kollektiewisseling of het toezenden van de Nieuwsbrief hebben nauwelijks invloed op de wisseling van het kunstwerk. Van de leners met partner leent in de helft van de gevallen steeds dezelfde persoon. De rest leent gezamenlijk of om de beurt. Gaat men alleen lenen dan bepaalt tweederde de keuze ook alleen. De mannelijke leners nemen iets vaker hun partner mee en zeggen iets vaker geneigd te zijn te overleggen over de keuze. Slechts 11% slaagt bij het kiezen van een kunstwerk eigenlijk altijd wel goed. Ongeveer een even grote groep neemt, wanneer men niets kan vinden wat men graag wil hebben, genoeg met een tweede keuze of neemt niets mee. De leners die beter slagen lenen ook meer kunstwerken. Bij een grotere keuze is men geneigd eerder genoeg te nemen met een tweede keuze en bij een kleinere keuze neemt men eerder niets mee. Vooral in de uitleenpunten Beilen, Coevorden, Eelde en Zuidlaren slagen de leners haast nooit goed. 71% van de leners kon uit meer dan 15 kunstwerken kiezen, maar slechts 14% uit meer dan 30 kunstwerken. Bijna de helft van de leners vindt de keuzemogelijkheid onvoldoende. Vooral de leners in Coevorden en Eelde zijn daar ontevreden over. Van de leners prefereert ongeveer de helft bepaalde kunsttechnieken. In eerste instantie kiezen de leners voor schilderkunst en grafische technieken. Als tweede keus heeft men ook voorkeur voor tekeningen en plastieken. Afgezien van de gedaalde voorkeur voor textiel is in de voorkeur van de leners weinig verandering gekomen. Hoewel ook nu weer de keuzemogelijkheid als beperkt wordt ervaren, is absoluut gezien het aantal kunstwerken, waaruit men kon kiezen, ten opzichte van 1979 toegenomen.

voorlichting
en informatie

Van de leners leest ongeveer 52% de Nieuwsbrief regelmatig en 33% soms. Slechts 9% leest de Nieuwsbrief (bijna) nooit. Tussen de uitleenpunten zijn nauwelijks verschillen gevonden. De leners die recent nog kunstwerken lenen, lezen ook relatief meer de Nieuwsbrief. De leners die relatief meer lenen, lezen ook regelmatig de Nieuwsbrief. Over het informatiegehalte van de Nieuwsbrief is men redelijk tevreden. Meer dan 70% vindt het informatiegehalte voldoende tot gaat wel. Alleen in de stedelijke uitleenpunten Assen (De Kolk), Emmen en

Eelde vinden een aantal leners onvoldoende informatie in de Nieuwsbrief. Iets minder tevreden is men over het soort onderwerpen dat de Nieuwsbrief behandelt, hoewel ook hier slechts een kleine groep (3%) het soort onderwerp niet aanspreekt en een iets grotere groep (11%) onderwerpen mist. Over het algemeen wenst men meer informatie over de te lenen kunstwerken en de bijbehorende kunstenaars. Bijna de helft van de leners heeft behoefte aan meer informatie in het algemeen. Iets meer dan een kwart van de leners heeft behoefte aan meer informatie over bepaalde onderwerpen. Met andere woorden: men is redelijk tevreden over de informatie verstrekt door de Kunstuitleen. Van de leners die zeggen meer informatie te willen wijzen een groot aantal op informatie betreffende het te lenen kunstwerk en de maker.

algemene indruk

Het totale oordeel over de Kunstuitleen is vrij positief. De groep die zeer positief oordeelt en de groep die negatief oordeelt nemen beide ten opzichte van de vorige onderzoeken toe. Het oordeel over de Kunstuitleen hangt positief samen met de leenintensiteit en of men van plan is weer te gaan lenen. De leners die de Kunstuitleen niet goed vinden zeggen toch nog voor zo'n 80% zeker of misschien weer te gaan lenen. De algemene indruk over de diverse uitleenpunten is dat Assen (De Kolk), Gasselternijveen, Vledder en Westerbork positiever worden beoordeeld dan de gemiddelde beoordeling en dat de uitleenpunten Coevorden, Eelde en Emmen negatiever uitvallen. Als grootste ontevredenheid komt ook in dit onderzoek de beperkte keuzemogelijkheid naar voren.

een kanttekening

Opgemerkt dient te worden dat de respons laag was. De reden hiervoor is gelegen in de lenersadministratie die niet up-to-date is. Dat betekent dat we de onderzoeksgegevens met de nodige voorzichtigheid moeten interpreteren. Anderzijds kunnen we de non-respons ook enigszins relativeren, daar deze relatief veel 'niet meer actieve' leners omvat.

KONKLUSIES EN AANDACHTSPUNTEN

1. Ondanks de nieuwe opzet van de lenersadministratie bleek het niet mogelijk binnen afzienbare tijd een goed overzicht van de omvang van de vraag naar kunstwerken te krijgen. Desalniettemin lijkt de ingeslagen weg met de nieuwe opzet de juiste, maar zal de opzet moeten worden verbeterd, opdat deze tevens aan het doel van het overbodig maken van evaluerend onderzoek kan voldoen. Daarom herhalen we hier de aanbeveling uit het onderzoek van 1979 om het geregistreerde lenersbestand toegankelijker te maken, zodat op elk moment (zoals t.b.v. het jaarverslag) de stand van zaken m.b.t. het aantal leden/leners per uitleenpunt en in de tijd beter valt te overzien.
2. Kwa sociale samenstelling is het Kunstuitleenpubliek nauwelijks veranderd. De Kunstuitleen funktioneert nog steeds voor een beperkte groep, namelijk de groep kunstbelangstellenden (zie par.2.2.). In het licht van de centrale doelstelling van de Kunstuitleen, dient kunst zich te spreiden binnen de sociale lagen en over de sociale lagen. Het eerste is gebeurd door de uitbreiding van het aantal uitleenpunten en het aantal leners, maar het tweede heeft niet plaats gevonden. Men kan zich afvragen of het mogelijk is publieksgroepen buiten de groep kunstbelangstellenden aan te boren. Dat lijkt slechts mogelijk op de lange termijn via onderwijs en vorming. Op de korte termijn blijft het de moeite waard de publiekswerving sterk te richten op de groep belangstellenden voor kunst, eventueel - eerst bij wijze van experiment - uit te breiden met de groep bibliotheekleden.
3. Ondanks de toename van het aantal kunstwerken, waaruit men kon kiezen, blijft de als beperkt ervaren keuzemogelijkheid de grootste grief. De voortgaande uitbreiding van het aantal uitleenpunten en het aantal leners heeft de keuzemogelijkheid per uitleenpunt beperkt gehouden. Om de keuzemogelijkheid te vergroten worden de beschikbare middelen aangewend ten behoeve van de aankoop van kunstwerken. Anderzijds moet worden overwogen de keuzemogelijkheid te vergroten door het aantal uitleenpunten niet verder uit te breiden en een aantal grootverbruikers beperkt toe te laten. Wellicht kan men in de kleinere uitleenpunten iets regelmatigier rouleren.

KUNSTUITLEEN DRENTHE

BIJLAGE 1 - blad 1

UITLEENREGLEMENT VAN DE KUNSTUITLEEN DRENTHE

- 1) Kunstwerken uit de collectie van de Kunstuitleen Drenthe kunnen door particulieren boven de 18 jaar, door bedrijven en rechtspersoonlijkheid bezittende instellingen tegen een vergoeding worden geleend. De aspirant-lener meldt zich daarvoor aan als lid van de Kunstuitleen Drenthe.
- 2) Het lidmaatschap kan op ieder gewenst moment aanvangen. De inschrijving geschiedt na legitimatie door ondertekening van het inschrijfformulier en het lid ontvangt daarna een bewijs van lidmaatschap.
- 3) Het lidmaatschap wordt aangegaan voor een kalenderjaar. Vangt het lidmaatschap aan in het tweede, derde of vierde kwartaal, dan worden voor dat jaar de resterende kwartalen in rekening gebracht.
- 4) Het lidmaatschap van de Kunstuitleen Drenthe geeft de lener het recht maximaal 2 kunstwerken in bezit te hebben per 3 maanden. Daarna kan de leentermijn desgewenst met nog eens 3 maanden worden verlengd. Grootverbruikers lenen in principe rechtstreeks van het centrale bureau van de Kunstuitleen Drenthe. Onder grootverbruikers worden scholen, gesubsidieerde instellingen of bedrijven verstaan, die meer dan 5 (maar maximaal 25) kunstwerken willen lenen.
- 5) Lidmaatschapsgelden en uitleentarieven moeten respectievelijk bij aanmelding en lening bij vooruitbetaling worden voldaan; bij voorkeur in de vorm van bank- of girokaarten. De betaling in geval van verlenging van de uitleentermijn geschiedt steeds bij vooruitbetaling.
- 6) Indien de lener de uitgeleende kunstwerken niet op het daarvoor gestelde tijdstip inlevert, berekent de Kunstuitleen Drenthe na de tweede aanmaning een boete van f 5,- per maand per kunstwerk. Bij herhaalde nalatigheid van de lener behoudt de Kunstuitleen Drenthe zich het recht voor hem/haar van verdere deelname uit te sluiten.
- 7) Kunstwerken worden door de Kunstuitleen Drenthe alleen afgegeven op vertoon van het bewijs van lidmaatschap, en nadat de lener getekend heeft voor de goede staat van het kunstwerk.
- 8) Na ondertekening is de lener verantwoordelijk voor een goede behandeling van de geleende kunstwerken en voor de schades die zich eventueel voordoen.
- 9) De lener wordt verantwoordelijk geacht voor het transport van de kunstwerken van en naar de uitleenpunten van de Kunstuitleen Drenthe. Bij voorkeur moeten kunstwerken per auto en b.v. in doeken of plaids worden vervoerd.
- 10) De lener moet er zorg voor dragen dat de geleende kunstwerken nooit in de directe nabijheid van een warmtebron, een vochtige plaats of in direct zonlicht worden gehangen of geplaatst.
- 11) Eventuele schades aan glas- of lijstwerk moeten door de lener bij inlevering van de kunstwerken direct worden vergoed.
- 12) Bij beschadiging, vermissing of het verloren gaan van geleende kunstwerken is de lener verplicht het betrokken uitleenpunt van de Kunstuitleen Drenthe hiervan onmiddellijk op de hoogte te brengen.

KUNSTUIMLEEN DRENTHE

BIJLAGE 1 - blad 2

13) Indien bij schade sprake is van nalatigheid van de lener zal de Kunstuitleen Drenthe schadevergoeding eisen.

14) Een lener van de Kunstuitleen Drenthe is verplicht bij verhuizing het nieuwe adres onmiddellijk aan het betrokken uitleenpunt door te geven.

15) Het is de leners niet toegestaan geleende kunstwerken te reproduceren of op een tentoonstelling te tonen zonder schriftelijke toestemming van het centraal bureau van de Kunstuitleen Drenthe.

16) Iedere lener wordt geacht op de hoogte te zijn van het uitleenreglement van de Kunstuitleen Drenthe, en accepteert hiermee de uit het reglement voor hem/haar voortvloeiende verplichtingen.

LIDMAATSCHAPPEN EN TARIEVEN

Lidmaatschap A. f 10,- voor de individuele lener.

Periode: 3 maanden per werk, met een mogelijkheid tot verlenging met nog eens 3 maanden.

Tarief: f 5,- per kunstwerk per 3 maanden.

Lidmaatschap B. f 50,- voor grootverbruikers zoals scholen, gesubsidieerde instellingen en bedrijven.

Periode: 1 jaar per werk, met een mogelijkheid tot verlenging met nog eens 6 maanden.

Tarief: f 30,- per kunstwerk per jaar en bij verlenging f 15,- per 6 maanden.

Bijzonderheden: Houders van lidmaatschap B. lenen in principe rechtstreeks van het centraal bureau van de Kunstuitleen Drenthe. Een reductie op de uitleentarieven is mogelijk voor scholen en educatieve projecten.

BIJLAGE 2.

VRAGENLIJST KUNSTUITLEEN

o Wilt u een cirkeltje trekken om het cijfer achter het juiste antwoord?
Dus als u bijvoorbeeld 32 jaar bent, dan vult u in:

leeftijd	24 jaar of jonger	1
	25 - 34	②
	35 - 44	3
	enz.	

o Per vraag is slechts één antwoord mogelijk, dus slechts één cijfer omcirkelen.

ALGEMEEN

		KODE	KOLOM
1. In welk uitleenpunt van de kunstuitleen staat u ingeschreven als lid?	Assen (De Kolk)	1	1-2
	Beilen	2	
	Coevorden	3	
	Eelde	4	
	Emmen	5	
	Gasselternijveen	6	
	Hoogeveen	7	
	Peize	8	
	Vledder	9	
	Westerbork	10	
	Zuidlaren	11	
	Centraal Uitleenpunt van de PBC te Assen	12	
2. Leent u altijd in hetzelfde uitleenpunt, of ook wel in andere?	- (bijna) altijd in hetzelfde uitleenpunt	1	3
	- soms in een andere uitleenpunt	2	
	- vaak in een ander uitleenpunt	3	
3. In welke plaats woont u?	- zelfde plaats als het uitleenpunt waar ik leer	1	4
	- een plaats in de omgeving of in een aangrenzende gemeente (binnen ca. 10 km. afstand)	2	
	- een plaats op grotere afstand	3	
4. Geslacht	man	1	5
	vrouw	2	
5. Hoe oud bent u?	24 jaar of jonger	1	6
	25 - 34 jaar	2	
	35 - 44 jaar	3	
	45 - 54 jaar	4	
	55 - 64 jaar	5	
	65 jaar of ouder	6	

		KODE	KOLOM
6. Woont u alleen of woont u met meerdere personen in een huishouden of gezin?	- woont alleen	1	7
	- woont samen met anderen in huishouden of gezin	2	
7. Hoe lang woont u in uw huidige woonplaats?	(bijna) altijd gewoond	1	8
	langer dan 20 jaar	2	
	10 - 20 jaar	3	
	9 - 5 jaar	4	
	korter dan 5 jaar	5	
	niet van toepassing	6	
8. Hoelang woont u al in Drenthe?	(bijna) altijd gewoond	1	9
	langer dan 20 jaar	2	
	10 - 20 jaar	3	
	9 - 5 jaar	4	
	korter dan 5 jaar	5	
	niet van toepassing	6	
9. Wat is uw beroep? (N.B. Wilt u dat zo nauwkeurig mogelijk aangeven, dus bijv. niet alleen "ambtenaar", maar de functie; niet alleen "bouwvakker", maar "metselaar" of "timmerman").	.....	....	10
	.....		
	.....		
	.....		
	.....		
10. Wat is uw hoogst genoten schoolopleiding? Wilt u het cijfer achter de groep opleidingen waar uw opleiding toe behoort omcirkelen? Mocht uw eigen opleiding niet genoemd staan, dan blijkt uit de wèl genoemde opleidingen wel, waar deze toe behoort.	- Lager onderwijs, eventueel met LAVO of VGLO.	1	11
	- Lager Beroepsonderwijs: LBO, LTS, ITO, LEAO, LHNO (Huishoudschool), Lagere Tuinbouwschool of Lagere Landbouwschool, 3 jaar Handelsavondschoon.	2	
	- Middelbaar Algemeen Voortgezet Onderwijs: MAVO (IVO), (M)ULO, 3 jaar HBS, 3 jaar VHMO, 3 jaar Atheneum, 3 jaar Gymnasium, Middenschoon.	3	
	- Middelbaar Beroepsonderwijs: MTS (UTS), MHNO (INAS), Verpleegster, GA-1, GF, KMS, Politie-school, Middelbare Tuinbouw- of Landbouwschoon, Middelbare Detailhandelschoon, MBS/SPD-1, MEAO, 5 jaar Handelsavondschoon.	4	
	- Hoger Algemeen en Voorbereidend Wetenschappelijk Onderwijs: HAVO/VWO, MMS, Gymnasium, Lyceum, Atheneum.	5	
	- Hoger Beroepsonderwijs en Wetenschappelijk Onderwijs Kandidaats: HTS, HEAO, Pedagogische Akademie, Sociale Akademie, Hogere Landbouw-, Tuinbouwschoon, KMA, KIM, MO-A (2e en 3e graad), NLO, Politie Akademie, Hoger Detailhandelsschoon, GA-II, SPD-2/3, Kandidaatsopleiding, MO-B opleiding (1e graad).	6	
	- Wetenschappelijk Onderwijs doktoraal: Doktoraal opleiding, drs., ir., mr., arts, tandarts, apotheker.	7	

		<u>KODE</u>	<u>KOLOM</u>
11. Bent u lid van de bibliotheek?	ja	1	12
	nee	2	
12. Bent u lid van de fonothek?	ja	1	13
	nee	2	
13. Bent u lid van Opènbaar Kunstbezit?	ja	1	14
	nee	2	
14. Bezoekt u wel eens een galerie of museum?	geregeld	1	15
	zo nu en dan	2	
	weinig	3	
	(bijna) nooit	4	
15. Gaat u wel eens naar een konsert of naar een toneelvoorstelling?	geregeld	1	16
	zo nu en dan	2	
	weinig	3	
	(bijna) nooit	4	
16. Welke krant(en) leest u?	- geen	1	17
	- alleen plaatselijke krant	2	
	- alleen regionale krant (d.w.z. Drentse en Asser Courant, Nieuwsblad v/h Noorden, Emmer Courant, Hoogeveense Courant of de Meppeler Courant)	3	
	- alleen landelijke krant	4	
	- plaatselijke + regionale krant	5	
	- regionale + landelijke krant	6	
	- plaatselijke + regionale + landelijke krant	7	
17. Leest u regelmatig landelijke opiniebladen, zoals bijv. Vrij Nederland, Elsevier, Haagse Post, enz?	ja	1	18
	nee	2	
18. Leest u ook kunstbladen als Kunstbeeld, Museum-journaal of Tableau?	ja, regelmatig	1	19
	ja, soms	2	
	nee	3	

		<u>KODE</u>	<u>KOLOM</u>
19. Beoefent u zelf actief een vorm van beeldende kunst?	ja	1	20
	nee	2	
KUNSTUITLEEN			
20. Wanneer leende u voor het eerst een kunstwerk uit de Drentse Kunstuitleen?	1975/1976	1	21
	1977	2	
	1978	3	
	1979	4	
	1980	5	
	1981	6	
	1982	7	
	1983	8	
	1984	9	
21. Hoe leerde u de kunstuitleen kennen?	- via de folder	1	22
	- via een bericht in de krant	2	
	- van horen zeggen	3	
	- ik zag de kunstwerken hangen toen ik er langs liep	4	
	- anders:	5	
	. . . . .		
22. Wanneer leende u voor het laatst een kunstwerk uit de Drentse Kunstuitleen?	1980	1	23
	1981	2	
	1982	3	
	1983	4	
	1984	5	
23. Hoe vaak leent u gemiddeld per jaar een kunstwerk?	1 keer	1	24
	2 keer	2	
	3 keer	3	
	4 keer	4	
	5 keer	5	
	6 keer of vaker	6	
24. Hoeveel kunstwerken leent u meestal per keer?	1	1	25
	2	2	

		KODE	KOLOM
25. Bent u van plan weer te gaan lenen?	ja, zeker misschien weet niet nee	1 2 3 4	26
26. Hebt u voortdurend kunstwerken uit de kunstuitleen in huis of ook bij tussenpozen niet?	- ik heb voortdurend kunstwerken in huis → vraag 27 - bij tussenpozen heb ik geen kunstwerk in huis → vraag 26a	1 2	27
26a Indien u soms of bij tussenpozen geen kunstwerk in huis heeft: wat is daarvan de reden?	- ik had op dat moment geen behoefte om een ander kunstwerk in huis te halen - ik wilde wel een nieuw kunstwerk lenen maar kon niet iets van mijn keuze vinden - soms de eerste reden, soms de tweede - andere reden, te weten	1 2 3 4	28
27. Wanneer gaat u meestal een ander kunstwerk lenen? N.B. als u meerdere redenen zou kunnen kiezen, wilt u dan die redenen kiezen die voor u het meest van toepassing is!	- wanneer de uitleentermijn verstreken is - wanneer ik ben uitgekeken op het kunstwerk dat ik in huis had - als er een kollektiewisseling is geweest - als de toezending van de Nieuwsbrief mij er aan herinnert, dat ik weer eens naar de kunstuitleen moet - als dat zo uitkomt, als ik zin heb weer iets nieuws te nemen - anders, te weten:	1 2 3 4 5 6	29
28. Is de aankondiging in de Nieuwsbrief dat er een kollektiewisseling zal plaatsvinden voor u wel eens aanleiding om een nieuw kunstwerk te gaan lenen?	ja nee	1 2	30

		<u>KODE</u>	<u>KOLOM</u>
29. Leent u steeds zelf een kunstwerk of uw partner ook wel?	- niet van toepassing (geen partner)	0	31
	- bij ons leent meestal dezelfde persoon	1	
	- we lenen meestal gezamenlijk	2	
	- we lenen om de beurt	3	
	- dan weer gezamenlijk, dan weer een van beide	4	
30. Als u of uw partner alleen gaat lenen: Hoe bepaalt u uw keuze als u leent, alleen of toch in overleg met elkaar ?	niet van toepassing	0	32
	alleen	1	
	in overleg	2	
31. Als u niet kunt vinden wat u graag wilt hebben, wat doet u dan meestal, leent u toch iets, dan maar tweede keus, of gaat u zonder een nieuw kunstwerk weg ?	- ik slaag eigenlijk altijd wel goed	1	33
	- ik neem genoeg met een tweede keus	2	
	- ik neem niets mee	3	
	- soms neem ik tweede keus, soms niets	4	
32. Toen u de laatste keer leende, hoeveel kunstwerken waren er toen ongeveer aanwezig ?	0 - 15	1	34
	16 - 30	2	
	30 - 50	3	
	meer	4	
33. Vindt u dat er over het algemeen genoeg keuzemogelijkheid is, of niet ?	ja	1	35
	gaat wel	2	
	nee	3	

		<u>KODE</u>	<u>KOLOM</u>
36. Vindt u dat de Nieuwsbrief voldoende informatie over het kunstuitleengebeuren verschaft ?	ja	1	40
	gaat wel	2	
	nee	3	
	weet niet	4	

37. Spreekt het soort onderwerp u aan ?	ja	1	41
	enigszins	2	
	nee	3	
	weet niet	4	

38. Zijn er onderwerpen die u mist ?	ja	1	42
	nee	2	

Zo ja: wilt u hieronder opschrijven om wat voor onderwerpen het gaat:

.....
 .....
 .....

VOORLICHTING/INFORMATIE

39. Vindt u dat er vanuit de kunstuitleen voldoende informatie en voorlichting over kunst en kunstenaars wordt gegeven ?	ja	1	43
	gaat wel	2	
	nee	3	

40. Hebt u behoefte aan meer informatie over kunst en kunstenaars ?	ja	1	44
	nee	2	

41. Vindt u dat er over bepaalde onderwerpen meer informatie moet worden gegeven ?	ja	1	45
	nee	2	

Zo ja, welke ?

.....
 .....

42. Wat vindt u, alles bij elkaar genomen, van de kunstuitleen ?	zeer goed, funktioneert prima	1	46
	wel goed, maar er moeten nog veel dingen verbeteren	2	
	niet goed, de kunstuitleen beantwoordt niet aan mijn verwachting	3	

43. Hebt u suggesties voor een beter functioneren van de kunstuitleen ?	47
.....	
.....	
.....	

Wilt u zo vriendelijk zijn nog even te controleren of u geen vragen hebt vergeten in te vullen ?

HARTELIJK DANK VOOR HET INVULLEN VAN DE VRAGEN.

FW/HL/84.05.08